

dioribus indumenta vestimentis. Immo ad infaniam utque progressum, etenim morientes etiam divites haberi volumus; cum mors nihil nobis relinquit, horum ambo, quod multa bona congerimus; atque in tumuli paupertate probrum patemus, si familiam non satis bene opibus sustinemus, firmataque relinquamus; & avaritia ambitionis conficiat effectu, ut inter dicitas tamquam pauperes vivamus, inepti, infanquique honorum divites morienti captaturi. Idem.

DOMINI, ET FAMILI,

MUTUAQUE INTER ILLOS OFFICIA.

MONITUM.

Alibi fam monimus, opersum esse aliquod pertrahare argumentum ita singulariter, ut nibil beatum cum aliis commune, in quorum numero prejiciens est recentendum, ubi de multis Dominorum. Familiisque officiis agendum est. Quod enim ad famulos pertinet a gumentum, habet aliquam cum Obedientia Superioribus debita ratione, de qua suo loco accedit sermo; Dominum vero qualitas, quorum est imperare, ac a famulis exigere servitum, plurima habet communem cum nobilitate, ac dignitate, que bonitatem supra alios atollit, atque in fibi subiectis consensu autoritatem. De hoc que atque alibi sermo erit; verius id misere probabit; quoniam argumentum quod tractandum agendum est, malitia pecuniarum contumelias, idque ab aliis sermone pertrahari mereatur.

Inter profuturorum censuram hoc in loco mutuus complecti cum Dominorum in servos, sum servorum in dominis officiis, seu in titulis multiplicantur, ex quo singula hec servorum decompensa lati copie nequaquam supeditantur, ut tractatus ad religiam parum magnitudine producatur; quamobrem Concionatores non pauci ultraque similes conjugantes conserventur. Verum quoque puto Concio hoc in argumento insufficienda sit, ea, que collegimus, non medicorum futura puto utilitatem.

Ceterum, quamquam propriis suis argumentis casader illi est, ut erudit, & ad populi caput sit accommodatus, facile erit eloquentiae coloribus illud extollere, ut iudicium fieri poterit ex iis, que a nobis afferuntur, sive de Familiorum ianum erga Domini officiis, seu de ratione, qua Dominis erga servos est utendum, agatur.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Varia Concionum busus argumenti Systema.

Universam tituli hujus materiam unico sermoni complectantur, pro argumento, & partitione duo posunt ad examen revocari, primus quid familiis dominis; alterum quid familiis debent.

Pars prior. Quemadmodum videmus, Deum servis precipere, ut dominis suis parent, in iis quae a iustitia, & exigitate minime abhorrent, cum timore, & tremore in impunitate cordis. Tertia quae videmus mandare Dominis, ut servorum iuram curam gerant in omnibus eorum cum spinis, tum corporis necessitatibus. Et nos Domini magnus inquit Apostolus, eadem facie illi, remittente misericordia, quia & illorum & vestrum Dominus est in Cœlis: & per personam acceptio non est apud Deum. Ad Ephes. 6. Ut igitur a Dominis sumamus initium; omnis eorum erga servos officia ad duo præsternit redigere possumus, sub quibus cetera continetur: ad ea videlicet, quae animam, & ea, que corpus respiciunt; hoc est ab illis famulos habendos esse veluti & Christi fideli, & homines. Primum autem, quia famili res sunt, uti vos Christifideles, & eundem Deum colunt, eique servunt; eodemque prelio redempti sunt, nempe Sanguine Dei; nonne hac satis validia est ratio, qua eorum curam geratis? Praferunt cum innotescat, Deum, ubi illos vestra adjectit servituti, vobis salutis eorum curam credidisse; nec non inter uroloque quandam reciprocum servituti speciem adesse: illi enim vobis suam præstant operam in terrenis negotiis, & vos divina Providentia mandato illorum spirituali bono, maximoque salutis ipsorum negotio debetis propiceare. Si autem nostris vultis, quoniam in re hac cura constat, in hoc sita est, ut eos Religionis (ux) principia, & officia edoceri curatis, illos identiter mitentes eo, ubi id genus homines eruditur; vivendi ratione, salute, præstant vero de iis, que inique propter nos fuerint operati. Cur vero que de illorum gerenda corporibus est, in go poita est, officiis diebus illis, quibus iubentur; sedulo inipi-

DOMINI.

ut videtur necessarium illis praebamus; ut eorum stipendia quam diligentissime persolvamus, ut laboribus nimis eos minime obruumus hanc prætextentes causam, ne illorum inertia, ignaviaque forentur; ut denique omnia, quae ad ipsos pertinent, nobis etiam, atque etiam sint commendata.

Par altera. Servorum quoque erga dominos officia ad duo similiter videntur redigenda, ad fidelitatem nempe, & obedientiam. Fidelitas autem in eo posita est, 1. ut non solum nihil eorum, quae ad dominum pertinent, bona, sed ad se transferant; verum etiam in summo zelo, affectu, ac diligenci herilium bonorum curam sedula gerant. 2. Ut prudenter evident, quidquid injuriant esse potest hero suo, & familia, cui operari pretant, ut domini honorem, atque existimationem tuerantur; ut illius defectus in vulgo nequaquam proferant, ut de iis, que domi sunt, extra numquam loquuntur; ut denique tempus omne in creditum sibi munus impendant. Obedientia vero, quam famuli dominis debent, prompta sit, integra, cum reverentia conjuncta, tanta contentione, & querela, sed cum hilaritate, etenim in memoriam revocare debent in dominorum persona Deo famulari, Deum servientes, quemadmodum Apostolus inquit.

II. Familii conditionem juxta communem mundi sensum omnium esse abjectissimam, atque contemptibilem; verumtamen ad salutem comparandam unam omnium esse utilissimum.

1. Cum enim Deus aliquis ex hominibus huic definieraverit statu ad rectum ordinem, quem in mundi hujus regimine instituit, servandum; ambigendum non est, quoniam illius Providentia eum aptissimum judicaverit ad sua in ipsis explenda confilia, & in quo facilis salutis fuz proplice poscent, minora intercedenti pericula lubeantur. 2. Quia status hic magis est illi conformis, quem prolepi Dei filius elegit: ideoque, si ut salutem operemur, fieri debemus Salvatori conformes, ut inquit Apostolus; nonne utilissimum est, vitam eo traducere in munere, quod ipse toto fere vita sua spatio exercere non horruit: *Filius homini non venis ministri, sed ministrare.* 3. Quia status hic regata in Cœlum adducit per humilitatem, pauperiem, laboremque illi inherenter conditioni, in qua famulos posuit Deus, ubi immines sunt a periculis, & peccati occasionibus, quibus illi maximamente patent.

III. Ha veritates que ad servos tantum, domesticosque fræntantes concionis partitione possunt efficeri.

1. Servi conditio eos, qui vel nativitate, vel necessitate servire tenentur, non prohibet, quoniam Deus serviant, ac temetipos sanctificant. 2. Servus nunquam melius, fideliusque Deo servit, qua cum fideliter hero suo famulari in iis omnibus, quae hic iure expetere potest; hic enim status est, in quo fuit constitutus a Domino, qui hoc exigit ab illo. Hoc ipsum argumentum aliter efferi potest, ostendendo, servum obediens Deo, cum hero suo paret; neque turum posse Dei sui voluntatem exerci, quam heri præceptis obtemperando illi in rebus, quae palam Dei voluntati non opponuntur.

IV. Curam, quam Domini servorum suorum gerere tenentur.

1. Religio, Iustitia, & Charitas dominos obligant, ut servorum suorum curam gerant pecularem. Tres hi tituli, quibus haec iniurit obligatio, & a quibus efficiuntur inevitabilis, facili negotio probari possunt. 2. Eadem Religio, Iustitia, & Charitas, quam officia hominem lateri non possunt dominis, patribusque familias offendunt, quoniam esse debet ea cura, quam domesticorum suorum habere tenentur.

V. Domini tria erga servos suos præstare tenentur.

1. Patrum fungi debent officio; hunc enim titulum illis conferre videtur Scriptura servi nomem cum nomine filii confundens; ita enim Evangelicus loquitur Centurio Matth. 8. *Puer meus jacet in leco.* Unde sequitur servos ab heris amandos esse, & eorum vidui, & incolumenti his esse studendum: &c. 2. Eorum sunt Domini, five ut Galli dicunt *Maiestri*, hoc est Magistri, ac præceptores, ideoque illos erudire debent, vel curare, ut de iis quae ad salutem sunt necessaria, erudiantur, bonum illis præstare exemplum, eos corrigerere, & redargere, &c. Hinc Sancti Patres, ac præ ceteris S. Ambrosius illos domesticorum suorum Pastores, & veluti Domi sua Episcopos vocant. 3. Eorum tutores sunt, illos tueri debent, amplifici, eorum utilitati consulere, quam sollicite stipendia persolvere, ut illorum gerenda corporibus est, in go poita est,

& additi, ut ex bonis suis fructum percipient &c. P. Faber in Concionibus de tempore.

Otent possunt varia munera, quibus erga servos suos dominii debent perfungi aliquam habere cum iis rationem, quam ipsi ab illis exposcunt.

1. Posunt, atque optare debent, eos viros bonos esse, ut fidelis munere suo perfungantur; illis igitur virtutis, & religionis exemplum præbere debent.

2. Volunt servos mites, & dociles esse, neque vel iracundos, vel furentes pati possunt. Ipsi ergo vicissim affabiles se præbere debent, cum illis humanter agere, non superbe, neque imperiosius. 3. Fideles servi esse querunt; sed ut eos tales præsent, illis confidentiam, amoremque suum testari debent, eique significare, sibi res eorum quam maxime corde.

Quantumvis genere, ac fortuna domini servis VII.

suis præsent; illis tamen persuasum debet esse, se non polle bonos esse dominos, nisi prius boni fuerint. Dei sui, ideoque

1. Illis cum Deo agendum est, quemadmodum secundum agi a servis suis vellet; alacres esse debent, ac fides in divinis mandatis explendit, voluntatis Dei subjecti; illum meruentes, coletentes, ejusque servituti prorsus devoti.

2. Illis erga servos ea præstanda sunt, quae sibi a Deo fieri desiderant; rerum, que ad illos pertinent, curam gerant, illos tuerantur &c. *Effas de Sermonis.*

3. Non parva familiæ felicitas est, boni, ac pii VIII.

servi; bonum, quod illi afferunt, felicitas, & benedictiones Dei, quas illi & pro spiritualibus, &

pro temporalibus de celo detrahunt. Verum adiutendum est tota pectora, ut tales fiant, quae opportunitas documentis, qua bonis exemplis, & studio,

quo invigilandum est, ut a virtutis via non defleant.

2. Mala, quae aliquando in domo gignant, ubi nequam sint, & protervi; fatus est servus nequam; ad discordiam inter alios domesticos injiciendam, ad ferendam inter virum, uxoremque fiducia, ad familiam universam fictis relationibus perturbandam. Ceterum si dejevor sit, atque blasphemus, quas non detrahet maledictiones in illam? Interesset ideo quam maxime sedulo inspicere quos tibi famulos deligas.

Quemadmodum Domini, Patresque familias IX.

mihi sunt tamquam servorum suorum Dicit, ita Deum imitari debent in eo regimine, quod supremus hic rerum omnium Dominus in mortales exercet.

1. Providentia requiritur, ut omnibus tum spiritualibus, tum temporalibus servorum necessitatibus consulant, quemadmodum Dei Providentia late in omnes hominum necessitates extenditur. 2. Justitia opus est, ut bonum quidem remunerentur, puniant malum; defecutus eorum, quos Deus ipsorum regnum tradidit, corripiant, atque castigent.

3. Sanctis etiam, & virtus poscit, ut illas exemplis suis excitant, atque erudiant. *Effas de Sermonis.*

De ratione, qua servi dominis suis servire debent, juxta illa S. Pauli ad Eph. 6. verba: *Obedite dominum Carnalibus sicut Christo.* Ter hac repensus verba S. Paulus: *Sicut Christo, ut servi Christi, & fecit Domino, tres exprimit qualitates, quae in ea requiruntur obedientia, quam dominis suis familiis præstare tenentur.*

4. Religio, Iustitia, & Charitas dominos obligant,

ut servorum suorum curam gerant pecularem. Tres

hi tituli, quibus haec iniurit obligatio, & a quibus efficiuntur inevitabilis, facili negotio probari possunt.

5. Eadem Religio, Iustitia, & Charitas, quam officia hominem lateri non possunt dominis,

patribusque familias offendunt, quoniam esse debet ea cura, quam domesticorum suorum habere

tenentur.

6. Servi debent propter Deum, servitutis sua

causalium a creatura ad Creatorem transientes, & cogitare, fei servire Deo in dominorum suorum persona:

1. servire debent propter amorem JESU CHRISTI, & ut exemplum eius sequantur. 2. servire debent, quemadmodum si JESU CHRISTO servirent, se beatos putantes, quod illi obdulant in dominorum persona vices ejusdem gerentium.

PARAGRAPHUS II.

Fontes, Autoresque, unde erui potest copia ad propria concionum struthias exornandas.

S. Anctus Augustinus l. 3. de Civit. servos a domini suis tamquam filios habendos.

Idem lib. 9. de Civit. cap. 15. docet servitutis statum, & conditionem esse effectum peccati, non autem natura nostra proprium.

Idem serm. 3. de Dedic. Eccl. servis quamplures

fecita, & utiliter tradit consilia.

Idem in Commun. Serm. 50. ostendit, Dominos in familiis suis ita se gerere debere erga Deum,

quales erga se famulos cuperent.

Idem

Idem trā. 5. in Joann. de herilibus erga servos officios loquitur; quod ipsum trāctat in Epif. ad Corin. 10.

Idem in Ps. 82. introducit JESUM CHRISTUM exemplo suo Christianos hortante, ut dominis licet nequam, & indignis obdiant.

Idem alicubi in Psalmos docet, patres familias se ferent debere tamquam domesticorum suorum Paſtores, ipsiſque eandem ineffe obligacionem eos in dominis suis erudiendi, qua Paſtores creditum ſibi populum in templis eruditē tenentur.

S. Ambroſius ſerm. 33. vituperat herum Fidelem imperiōsū ſervos ſuos excipientem.

S. Gregorius Nazianzenus Orat. 9. recenſet peccatas, & exaritas fervorum conditiones inhaerentes.

S. Chrysotomus Hom. 9. in Epif. 1. ad Corinth. proximum habet sermonem de familiis conditione, & officiis, & quoniam operam ſuam domino preſtare teneat.

Idem hom. 40. in eadem Epifolam ostendit, utile effe pauciores habere ſervos, & ob oculos ſubicit incommoda, que fervorum ſecum trahit multitudine.

Idem in illa Apofolii ad Ephes. 6. verba: Servi obedite Domini in simplicitate cordis, explicat quid fieri, hero ſuo in simplicitate cordis levire. Homil. 10. in Epif. ad Colof.

Idem in 2. ad Timoth. Hom. 10. ostendit, que puto servi dominorum ſibi conciliant amorem, & quid illis facienda, ut diuinum etiam prome-reantur.

Idem Hom. 5. in Epif. ad Titum herili negligenter acceptam refert fervorum impotentiam, perverſaciam, aliquas fecera.

Idem ut. Hom. in Epif. ad Hebreos, recenſet ini-mas quas ejaculator Deus in eos, qui domellicorum ſuorum genere curam detrectant.

S. Chrysologus Serm. 26. ostendit mutua dominorum famularumque officia, & ad vivum exhibet ratione refutat. Qui autem refutat, ipſi ſibi damnationem acquirunt. Ad Rom. c. 13.

Si ei tibi ſervus fidelis, fit tibi quia anima tua - Eccli. 33.

Unusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea ſervi. Servus vocatus ei non fit tibi cura; sed ei potes fieri liber, magis uere: Qui enim in Do-mina vocatus est ſervos, libertus est Domini. 1. ad Corinth. 7.

Idem ibidem graphice deſcribit fervorum infelicitatem dominis nequam fervientium.

Idem libro eodem ostendit famularum conditio-nem immungem effe gravioribus criminibus, que alii in statibus patranci.

Idem libro quartuſo docet dominis ita agendum eis cum fervis, quoniam Deus qui noſter ſupre-mus eſt dominus agit nobis eum bona largiens, ac ſuppoſitio coercens.

Pean in libro, cui titulus, Schola JESU CHRI-STI cap. 17.

Hortus Paſtorum trā. 3. leſ. 3.

Santa Familia P. Cordier. t. 1. c. 7. 8. 9. 10.

Afecti- 11. 12. Cimbolas cap. 3. pluribus in feſtionebus.

Pedagogus Christianus cap. 6. 9. 5.

Liber, cui titulus, le conduit du Sage, Tom. 1.

Liber, cui titulus, Conduite Chrétienne dans les principales actions de la vie.

Liber, cui titulus, Régule des familles, partie 4.

P. Sandret,

Azor, Inſit. Moral. Tom. 3. 1. 2.

Raynerius de Pisis, titul. Obedientia plura ha-bet huius argumenti.

Petrarus in dialogis, alicubi loquitur de fervi-nequam, ibique plura, eaque ſapientiſſima tra-diit præcepta pro eorum regime.

Mathias Faber. Dom. 3. poſt Epiph. conc. 1.

P. le Jeune Tom. 2. ſerm. 55.

P. Texier in Domini. Tom. 1.

Abbas de Monmorel Tom. 3. ſermones pro 3. poſt

Epiph. Dominica.

Auctor sermonum in omnia Ethicæ Christiana argumenta Domini. Tom. 1. ſermones pro 3. poſt Epiph. Granatensis.

Idem ſermones pro Domina 22. poſt Pentec. ubi agit de ſubditiorum erga Superiorum officiis.

Berchorius } Polianthe } Titulo Servus.

Granatenfis } Granatenfis }

Labatha } Labatha }

Buzus } Buzus }

Lohner } Lohner }

Titulo Obedientis.

Loci, exempla, & applicationes Scripturarum.

Asies quodcumque dixerint qui praefunt loco, quem elegit Dominus. Deut. 17.

Data epi. a Domino potetas uox, & virtus ab Al-tissimo, qui interrogabit opera uox. Sap. 6.

Noli effici loco in domo tua, evertente domésticos tuos, & opprimites subiectos nbi. Eccl. c. 4.

Reforem te pojerunt? noli extollit, eſto in illis quaſi unus ex iſipſi. Eccl. 32.

Qui occidit proximum ſuum, qui effundit ſanguinem, & qui fraudem facit mercenari, frater ſunt. Eccl. 34.

Ego bono ſum ſub potestate conſtitutus, habens ſub me milites. & dico huic: Vade, & uadit. & aliis: Veni, & venit; & ſervo meo, Far hoc, & facit. Matth. 8.

Non eſt ſervus ſuper dominum ſuum; ſufficit ſervo, ut ſit puer dominus eis. Matth. c. 10.

Euge ſerve bone, & fidelis, quia ſuper pauca fuſiſt. ſuper multa te conſtitutam. Matth. 25.

Quicunque voluerit inter nos major fieri, fit veſcitur minister. Matth. 20.

Filius hominis non uenit ministrari, ſed ministrare.

Idem, ibidem.

Qui, putas, eſt fidelis ſervus, & prudens, quem conſtitutus dominus ſuum ſuper familiam ſuum? Matth. 24.

Nemo ſervus potest duebus domini ſervire.

Luc. 16.

Non eſt perſonarum acceptor Deus; ſed in omni genere, qui timet eum, & operatur iuſitiam, accepit eſt illi. Aſt. 10.

Non eſt potetas nisi a Deo: que autem ſunt, a Deo ordinata ſunt. Itaque qui refutat potestati, Dei ordina-tionem refutat. Qui autem refutat, ipſi ſibi damnationem acquirunt. Ad Rom. c. 13.

Si eſt tibi ſervus fidelis, fit tibi quia anima tua - Eccli. 33.

Unusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea ſervi. Servus vocatus ei non fit tibi cura; ſed ei potes fieri liber, magis uere: Qui enim in Do-mina vocatus est ſervos, libertus est Domini. 1. ad Corinth. 7.

Servi obedite dominis carnalibus cum timore, & tremore, in simplicitate cordis vestri, ſicut Chriſtopherus ad uocatum ſervos, non ſeruantur placentes, ſed in ſervi Chriſtopheri, facientes voluntatem Dei ex animo, cum bona voluntate ferventes, ſicut Domini, & non hominibus. Ad Ephes. c. 6.

Vos domini eadem facite illis, remittentes minas: ſcientes quia & illorum, & uerberi Domini eſt in eis. & periorum acceptio non eſt apud eum. Ibidem.

Dominus, quod iugum eſt & aequum, ſervis preſta-te: ſcientes quod & vos Dominum habebitis in caro. Ad Colof.

Servi obedite per omnia dominis carnalibus, non ad oculum ferventes, quia hominibus placentes, ſed in ſimplicitate cordis, timentes Deum. Ad Co-lolis. 3.

Quodcumque faciatis, ex animo operamini, ſicut Domino, & non hominibus. Ibidem.

Quicunque ſunt ſub iugis ſervi, dominos ſuos omni-bone dignos arbitrentur, non nomen Domini, & do-bris blasphemetur. 1. ad Timoth. 6.

Dote ſervos dominis ſuis ſubditos eſte, in omnibus placentes, non contradicentes, non fraudantes, ſed in omnibus placentes, non ſeruantur, ut tota domini Salvatoris oratio ornet in omnibus. Ad Titum c. 2.

Si quis ſuorum, & maxime domēticorum curam non habet, ſidem negavit, & eſt infamē deterior. 1. ad Timoth. 5.

Suſcipiat eſte omni humana creature propter Deum.

1. Petri c. 2.

Servi ſubditos eſtote in omni timore dominis? non tanum bonis & modeſtis, ſed etiam dyſcolis. Ibidem.

Obedite prepotentiis uerbi, & ſubiacete eis: ipſi enim petroſiſt quia rationem pro animabus uerbi reddi-tari. Ad Heb. 13.

Neciſitate ſubditos eſtote non ſolum propter iram, ſed etiam propter conſcienciam. Ad Rom. 13.

Exempla ex veteri, novoque Testamento deſumpta.

Iob respiciens eſt, ut aliquis ſuperbe, & cum abſolute autoritate imperaret, quod Deum temlef vocat, utrum derredaverit unquam iudicium cum minimo quoque ſuorum famulorum ſubire: Si con-tempſi ſubire iudicium cum ſervo meo, & ancilla mea, cum dſceptare adverſum me. Job 31. Ita, qui tanto tempore ſequit, dicitur universo populo, non refugiebat. Iudicium ſubire ſententiam, ut ſervi ſuis, quod iugum erat, tribueret. Neque alter ſibi faciendam eſt intelligere, quippe qui alte animo ejusdem inhaeret, eadem Dei dexteram, qua in matris ſinu fuerat efformatus, mini-mum quaelibet & ſervorum grege pari providentia efformata, & ſi vel minimam illi intulit injuriam, ſe iniquitatem ſue Deo redditur eſt rationem. Hac uerberi cogitatione vir ille, ut eo in dignitate apice, in quo effigiebat, ſe intra meru, & humiliatior cancellor continet. Eſt, aiebat ille, tribunal in celo, coram quo una cum illis, qui fa-mulantur mihi, ſum proditor, ubi qualitatem varietas ne minimum quid ſufragauerit. Nihil mihi proderit, id, quod fu; neque iudeſus ſervo meo mihi, quam mihi attentas prebit aures. Ibi inno-tescet, quoniam me cum illi gemitum. Deus iudicium feret; neque me quidquam quebitur præter quā innocentia mea, neque delita mea, eo quod dominus ſuerim, mihi iudicium invenient.

Nullum fideliſtis, vigilantia, patientia in labo-ribus, exercitare virtutem, que in fervo requiri poſtū illius ſuppetat in Scripturis exemplar. S. Patriarcha Jacob, qui propter Eſau fratris im-potentiam ſolum vertere, patriamque domum relin-queret coactus, Labani avunculi ſuo famulito ſe-fudicet, & curis ſuis, indeſperata vigilancia cauſa fuit temporalis felicitatis illius, quem ſibi elegit dominum, a quo puer benigne accepit eſt, lice non ſemper ea bona fide, & aquitare, quae de-cebat. Illud vero præterit in Jacob conſiderandum occurrit, reūta videlicet intentio, fides, labor affi-ditus, & in labore patientia, nec non maximu-mo menti opéra, que hero ſuo prebit, idque tam-ponia, & humilitate, ut S. Auguſtinus illum in hac re proponat exemplum non ſervis tantum, alio-noque famulatu addictis, verum illis etiam, qui ſe Deo deuoruerit, ut ignoriam, & otium oderint, ac nūquā in tanti domini ſervitio fatigentur.

Prudens agendi ratio, que in omnibus Josephi operibus eluxit, ſanctum hunc Patriarcham per-temū confituit omnium virtutem, exemplar in omni ſtatuum varietate, per quos illum diuina Pro-videntia traduxit. Cum eſt adhuc adolescentis, & fratribus venundatos fuit, ut nemo unius ignorat, Imaelius, qui puerum in Egyptum adductum rur-fus venderunt in ſervum Putipharī, qui Princeps era in alia Pharonis, a quo non poſtrem regni opulentissimi dignitatem obtinebat. Non diu-niū tempore ſolitudo intervallo opus fuit, ut vir hic in juvēne ſeru aliquid non commune deprehenderet; prudenter enim, atque modesta in omnibus factis, & veris illius elucēbat. Summa eius fides ſibi Putipharis amore conciliavit, qui ſeruacit, & ſeruacit admira-tionē videlicet, qui ſeruacit, & ſeruacit occulatum. Paucā ſane illa erant, que ſibi hac ratione vendicabat; & nihilominus tamen fur in Evangelio vocatur. Exemplum hoc quāmplurimi ſervi, domelli-cique paucis ſequuntur, qui aliquid quotidie decer-punt in illis, que ipſiſ aut vendenda, aut emenda-crenduntur. Modicum profecto in rem ſuum ver-tunt, & non ideo minus fures exiliſtandi ſunt; & ſi eo tempore, quo herili pecunia vel unicui ſolum retinet, illis propositum eſt exiguo hoc commercio ſatis magnam colligere ſumam, qua grave peccatum efficiere pollit, hoc committit singulos ſuſſurantes obolos, ac ideo ad restitu-mentum tenentur.

S. Paulus palam offendit, quantum ſibi eſt cor-di, ut familiis dominis ſuis fideles eſſent, atque dif-to parentes; non enim ſatis puet in omnibus ferme Epifolis fidem hanc, & obedientiam com-mendare; ſed præcipit etiam Tito diſcipulo ſuo, ut ille hoc præceptum explicit tamquam rem maxi-mi momenti in iſis Christianis orientis incunabulis.

Ethnicis enim primos Fideles insinulabunt, quia Potestatibus eſſent rebelleſ; te enim vera imperata facere detrectabunt, cum contra Dei legem age-re iubebant, vel cum illis interdecabant, ne JE-SU CHRISTI legem prædicarent. Ad eluendam igitur opinionem, que illos rebelleſ eſſeret, Apofolus, quemadmodum quidam Sancti Patres anti-

fuit eius economus. Nabuchodonosor tunc defit-eſſe miſer, cum inter domēticos eius adlectus eſt Daniel. Et in Scripturis videmus Naaman pra-ci-puum Syri Regis Ministrum falutem, & converſio-nem ſuam acceptam referte debuſſe ancillaz cui-dam, quam domi habebat; & ſapiens conſilium, quod quidam ex ſervis illius ipſi tradidit, ſicut

ſuile ſanctificationis eius originem. Hoc docemus exemplum, ubi famili herum ſuam vident vel flagi-tiuiſ abditi, vel in periculo poſitum, ne pernicioſum negotium aliquod aggreditur, monitum op-portune traditum ſape effectu nequaquam caruſſa. Operā tamen preium non eſt, ſervum hanc ſibi vindicare provinciam, domino conſilium ſuppedi-tandi, niſi alter tempus, occasio, & urgens per-riculum fuſſant: eidem vero bonum prabere ex-emplum numquam non utile eſt, immo maxime

fuerit. Quemadmodum Dei Filius venit in Mundum fu-

in mundo

x terrib.

terram, exmplar, ut ibi dimittat vellet, quod immo iple

JESUM CHRISTUM adit pro famulo deprecatur

Patentia, qua dictpolitorum ſuorum infirmitatem proposita.

Per alit, humanitatis, & quod eorum egitatem ſe le

perdidit, exmplar, ut illi dimittat, bonique famuli. exemplar

Patentia, qua dictpolitorum ſuorum infirmitatem proposita.

Capernaum Centauri, cum adhuc Euthicus eſſet,

ſervum habebat domi agnoscantem, ſed tantum abſentem

in illius dimittit vellet, quod immo iple

JESUM CHRISTUM adit pro famulo deprecatur

terram Principis exemplar! Licit aliorum homi-num fini domini, ſervi tamen ſunt Dei, neque ho-minibus effe poſtant domini, niſi prius boni ſunt famili.

Ergo Deuſa id tenet facere quod ſibi a ſer-vi ſieri cupiunt: & pro ſervis id facere debent,

quod ſibi a Deo fieri defiderant.

Inter duodecim Apofolos, quos ſibi facios ele-gerat Dominus, unus era non admodum religio-vi nequam

Divinus Herus, cui calamitorum alle famulabat exmplar

Evangelium inſideſſum hunc dictpolitum, qui Judas

appellabat, ſuſtem ſuſile, ac depotitarium ele-

molynarum, quod Salvator conſerebat; verum

cum avaritia eſſet obnoxius, aliquid ſemper in ſuſus fuſo ſepulſoſi: Fur erat, & loculos habebat.

Jo. 2. Hic quidem furia non adeo magna eſt po-terant; verum cum ipſe tenuem compararet vi-đum, aliquid ſemper ſibi reservabat occulatum.

Paucā ſane illa erant, que ſibi hac ratione vendi-cantur.

Exemplum hoc quāmplurimi ſervi, domelli-cique paucis ſequuntur, qui aliquid quotidie decer-punt in illis, que ipſiſ aut vendenda, aut emenda-crenduntur.

Modicum profecto in rem ſuum ver-tunt, & non ideo minus fures exiliſtandi ſunt;

& ſi eo tempore, quo herili pecunia vel unicui ſolum retinet, illis propositum eſt exiguo hoc com-mercio ſatis magnam colligere ſumam, qua grave peccatum efficiere pollit, hoc committit singulos ſuſſurantes obolos, ac ideo ad restitu-mentum tenentur.

S. Paulus palam offendit, quantum ſibi eſt cor-di, ut familiis dominis ſuis fideles eſſent, atque dif-to parentes; non enim ſatis puet in omnibus ferme Epifolis fidem hanc, & obedientiam com-mendare; ſed præcipit etiam Tito diſcipulo ſuo, ut ille hoc præceptum explicit tamquam rem maxi-mi momenti in iſis Christianis orientis incunabulis.

Ethnicis enim primos Fideles insinulabunt, quia Potestatibus eſſent rebelleſ; te enim vera imperata facere detrectabunt, cum contra Dei legem age-re iubebant, vel cum illis interdecabant, ne JE-SU CHRISTI legem prædicarent. Ad eluendam igitur opinionem, que illos rebelleſ eſſeret, Apofolus, quemadmodum quidam Sancti Patres anti-

mad.

Qqqq mad.

cut Christo: non ad oculum servientes quasi homini
bus placentes, sed ad servos Christi facientes voluntati
Dei, & animo cum bona voluntate servientes sicut
Domino, & non hominibus. Apostolus, passim in
Epistolis mandatuum hoc repetens, servos ad obedi-
entiam introducit ut propriam ipsorum utilita-
tem; si enim parere detegaverint, proculdubio
futili sunt iusta dominorum iurorum indignatio-
nis effectus; his quippe ius est in illos animadver-
tendi. Ab utilitate ad conscientiam quo gradum
facit, eisque edicit, hac ipsis inevitabilis ratio-
ne cogi, ut fese intra reverentie, atque obedi-
entia fines contineant. Subditis ergo, non solum pro-
prietate, sed etiam prepter Conscientiam. Ad
Rom. 13.

Hanc enim obligationem eo argumento confirmat, quod si rite perpendatur, nullam dubitationem admittit. Vetus conscientia, ne Dei mandatis resistamus, & legitime potestas autoritatis resistere, est Dei mandatis refutare; opes enim terre hujus potestatis a Deo sunt: *Non est enim potestas nisi a Deo.* Unde sequitur, illum dominis, omnibusque superioribus conferentem ius imperandi, famulis, dubitantes precipere, ut eorum dictis obtemperent; ideoque qui dominus, vel superioris, cui subest infringit mandata, Dei mandatum infingit: *Qui enim potestas rejicit, Dei ordinatio rejicit.* Ueque cognosceremus, quam criminofera sit inobedientia, ex usque procedit, ut dicat, illam post se eternam trahere damnationem: *Qui autem resumit, ipsi sibi damnationem acquirunt.* Poteratne aliquid in hoc argumento distinctius, & aperius aff

Si scire cupis, quid servi debeant illis, quibus
serviunt servitum; hec fere sunt: 1. Illi dilig-
ent, & colere debent: hoc illis dicit Apostolus in
prima ad Timotheum epistola c. 6. Servi dominos
suis omni honeste digno appetivitatem. Ideo nunquam
abentibus dominis obloqui debent, neque pati
obloquentes; contra quod preceptum delinquent,
graviterque peccanti, qui dominorum suorum defe-
ctus pandunt, & in jocum traducant; qui contra
illos obnubiruntur, vel illis maledicunt, ubi ab eis
corripuntur.

Alterum fervorum officium est alacriter, & cum amore id exequi, quod tibi ab heri precipitur, cogitando hanc esse Dei voluntatem: hoc ipsum in Epistolis paulini docet Apostolus, praeferens vero ad Ephesios cap. 6. *Servi obediti Domini carnalibus cum timore in poplicitate cordis veluti fecit CHRISTO non ad oculum ferventes, sed bonum placentes, ut in servis CHRISTI facientes voluntatem Dei ex anima; cum bona voluntate ferventes, sicut Dominus; Non bonitatis, scientes, quod uniusque que ducimusque feceris bonus hoc recipiet a Domino, sive Iesus, sive liber. Quod si heros praecepiter aliquis contra Dei legem, vel ille prava vivendi ratione fero scandulum inferret, tunc opus est, ut servus recedat a domino, licet ea perutis tibi esset conditio, falsus enim ceteris quibuscumque rebus est antagonistem.*

Tertium servorum munus est fides, qua in eo sita est, non ultam hero fugo injuriam inferant, neque in rem suam vel parum aliquid, quantumvis minimum videatur, detorquent; qui enim pauci decerpere conuerterit, paulatim ad majora iurispienda procedet. Ad hec, lice singularibus militum aliquid caperent, nec pauca toties repetita post aliquod temporis intervalnum fas magnam efficerent summam, quam sub gravi restituire tenetur. Hece autem fides in eo etiam constituit, ut pene transmittatur tempus in eos labores, quos precipit dominus, neque aliquid eorum interire finatur, quorum administratio ipsis credita fuerit. Tandem fidelis esse debet, secretum illius domi, ubi fervis, confodiens: etenim per imprudentiam grave poes afftere vel rei, vel exultationi dolorum tuorum detrimentum.

PARAGRAPHUS VI

Delecti ex Asceticis, recentioribusque Concionatoribus loci in hoc argumento.

Providen- **N**ullus status est per Leges probatus, qui ab
tia, inz ordine Providentia recedat, quæ hanc con-
quæstatiæm ditionum varietatem instituit, sive quæ mundus,
3. subordi & humana societas esse, & vigore minime possent.
nationem
in huma- Ideo nemo statum aliquem amplectiatur, vel in ali-
nitiuti, quæ nascitur conditione, nisi juxta euclidem Provi-

operari, sed qui in me iustam obtinet auctoritatem, adorem iustitiam Dei, qui illi contumeliam posse statim, quæ bona est, quandoquidem ab ipso fluit & qui ferre potest vitam ejus, licet flagitiosam, ob eas causas, quæ Dei solius est compertus habere & exploratas. *Idem.*

Servi obtemperare debent dominis suis etiam discollis. — Meminerint, opus est, servi ejus praecepti, quod Princeps tradit Apostolorum in 1. Ep. c. 2. Servi subditi estote in omni timore dominis non tantum bonis, & modestis, sed etiam dyscolis, non oblii, ubi obtemperandum est, non more, sed auctoritate. — Ne res summae reficiantur. In hoc autem Christi

etiam tantummodo respiciantur. In hoc autem Christiani gratia effulgebit, si proper Deum leniter, atque patienter malum dominum sua abundantia autoritate ingenium, libidinem, injustas persecutiones pertulerit. Hoc pacto non solum dominos vestros, verum etiam doctrinam, quam vocamus Salvator vester, honorabitis: Ut doctrina saluatoris: *Deo orante in omnibus*, inquit S. Paulus ad Tit. 2. Divina hæc doctrina non regit solum famularum mores, verum illis inexhaustum aperte latitrix, & foliari fontem, quia per ilam docentur se libertatem suam uni Deo sacrificare, & propriamente loquendo, se uni IESU CHRISTO inferire, quæ infinitè bonitas exemplo, ut conditionis eorum humilitatem extolleret, eorumque lenite obedienciam dignatus est ferri formam suscipere. P. Texier i. *Dominicibus sermonibus pro altera post Paixebus dominica.*

Quanam honoris, & consolationis causa servit
omnibus est, audiens Angelorum, hominumque re-
gem dicentem Regni sui, quod Ecclesia est, pol-
tica instituta longe alia ab iis futura, qui apud
Idololatras, profanoſe fervantur. Inter hos, que-
madmodum amore proprio, & ambitione reguntur
inanis tantummodo nobilitas ostentatur, & ambitio
fa dominatioſe ſuppetit: Scitis, quia Principes gen-
tium dominuntur eorum: non ita erit, inter eos
Matth. 20. Opinio eius, quod in eorum meo.

Math. 20. Omnia alia erit in regno meo; cuius
fundamenta solidae humiliati incurruntur; hic enim
maximus quisque gloria fibi venturum serva-
tem suscipere: Qui voluerit inter vos primus esse
erit vester Iesus. Hoc illos exemplo meo docui
com enim supremus univerorum sum Dominus
quocunque iure, huc veni, non ut mihi alii, sed
ut aitis ergo serventem: Filius hominis non venit m
nistrari, sed ministrare. Idem.

Quam ha-
bitat fons
debet
domini
erga fer-
vos fecit.
Hac, o domini, patrequefamilia, idea est, quae
in familiarium vestrum regimine vobis est prop-
nenda. Quanvis illustre genus, qualites vestre
honores, & opes super seruos, domesticoque vi-
stros in immensum attollant, eos tamen numquaque
debetis aspernari, sed cum quadam reverentia re-
gere, aliquam cum illa habente similitudinem
cum qua Deus, qui summus nostrum omnium e-
dominus, nos gubernat: *Cum magna reverentia di-
ponis nos.* Sap. 12. Aequissimum Job fensum indu-
te. Quid? aiebat ille, ideem Creator, qui Dom-
num, nonne & seruum effinxit? nonne uerque
sjudsem natura sunt? Numquid eorum conditione
inequalitas prohibet, ne uterque dominum eam
deum, eundemque habeant Deum, cui sunt ratio-
nen redditur? *Numquid non in uero facti mei*
qui et operatus es? Job 31. Opus est, ut re-

gimen vestrum cum ea infinitum sit tranquillitate, cum quia dicit Deus: Cum tranquillitate justus erit; & numquam sit præcepis in impensis; imprium autem sit paternum, non tyrannicum, leniter jugum ferutivis, quod per se grave est, velite lenitate, atque patientia. Hoc nobis in Ecclesiasticorum monitione, præbet Spiritus Sardus Eccl. 4. Non enim se fecit leo in domo tua evertens domésticos subiecti sibi. Quandoquidem, o patres familias, etsi domus velitræ exigua quadam divinitatis imagines, non per iracundiam velitræ impetum, furoremque leonum amitterimini, jurantes semper, ac minus intentantes, necnon vi, immodicisque penis perterentes Idem.

Numquam benedict Deus familiæ vestræ, donec flagitosos seruos habebitis, eorumque peccata in domum vestram divinam detrahabant iniquitatem: illud vero magis timendum est, quod videlicet rationem redditus effici Deo scelerum omnium quae vobis virtù teruentur, quoniam et u. S. Paulus ad Hebr. 12. Inquit, vigilandum vobis est, tota que peccore incumbendum, ut illos corrigitis: Per vigilant quaq; rationem redditus. Satis pertipicatis est, ut intelligere possitis, quantum bonis vestris detrimentum inferre possint familiæ vestri, satis delicati, ubi eum bonus honorem non prestant, qu

debetur vobis, satis prompti ad persequendos errores, quos contra vestram utilitatem admiserint: at tamen in illis ea tolerabis, quae Dei honorem laetant, qualia sunt, obfencia vera, iuramenta, aliquid peccata, quae Deo sunt contumeliosa. Adeo follitici effis, S. Bernardus ait, ut rationem ex illis repetatis sumptuum, qui ad familiam alienam erogantur, eamque ad minimam usque quadrarent persequimini; et non queritis quomodo serviarum Deo, & utrum servi rite sua Religionis officios par fungantur. *Idem.*

Non deinceps dominii longe nocentiores illi, qui servorum fluorum, flagitia aquos patuerant animo. Hi autem sunt, qui eoldem corrumpan, & quin eorum invigilant salutem, sunt illorum interitus, & damnationis causa. Ne creditis me de exercabilibus, turpitudine Domini loqui, qui ea abutentes potestate, quam sibi constituit Deus, importunis sol-

licitationibus persequuntur, & auro, vel minis ad-
nituntur corrumperem infirmas, innocuasque crea-
turas suo subiectas imperio. Haec ita fane; ne-
que enim fatis difterit tam, ut dignas inventire
possim voces, quibus hac in re celum meum ex-
primere valere: de illis tantummodo loquor, qui
familios suorum scelerum conffites efficiunt, &
ea, quam in ipsis obtinunt, portent in propria
detrahunt flagitia. Hero illi non fatis est, ne-
quam esse, vitiisque diffamare, opus etiam est, ut
fieri sic sint impunitatis ministri, vel ultioris
instrumenta, vel falsi testes perjuris res ipsorum
Nobilis hac mulier virguncula, qua in-
nocens adhuc eidem cepit ancillari, amorum sue-
rum tradit arcana. Nil ultra dico; hoc enim fa-
tis est, ut pateat eas, qua secundum menem Dei
tamquam dominica calix latu invigilare debeat,
sepiam catulam facere damnationis ejusdem, & que
libidini mactare veteram anime illas falutem,
cujae aliquando rationem Deus est ex illa expeditu-
rus. *Ibidem.*

Inter principas dominorum erga servos officia non extreum est, illos cum humanitate exciperet; qua in re delinqunt, qui superbus, gravibus verbis eos alloquantur, & noantur cum contumelias, maledictis, & imprecationibus suis illi sensus aperient. Communis est doctrinam omnia sententiam, imperiosos hos Dominos, furentes, atque superbos nequamquam gravi culpa carere, cum servos atrocibus obruiant injurias, nisi primus uincidunt motus rationem ipsam preveniens illos exsuffet. Charitatem etiam, qua ihsus debetur, non servat, qui nimis severus est; qui indeſtenter eos arguit; qui temper illis ministratur; qui neque ob ministrum erratum parcat; nec aliquo optima libellis voluntas adit. Tamen frequens eorum defedus, qui se devotos esse putant; qui eos in Novococula dimicunt statim ac levi febre laboreare inciperint; qui in illis cum furore, impetu defauient, omnesque modestia regulas negligentes indignis verbis utuntur, & a verberibus etiam noabitur leves ob causas. Dici jure potest, qui hac fecerit, cum servis suis non tamquam cum hominibus, sed jumentis agere, & eam, quam debet, charitatib[us] nequamquam praestare. Scimus Manu-

Scripsit.

Justitia necessaria virtus est dominis, patribusque familiis; eos & remunerari, & punire docet. Servis pacata mercedem negare barbaries est, ac summa injuria, Deum ad iracundiam, & ultionem provocans, ac efficiens, ut crudelis hi dominii fervorum suorum fuditoribus, laboribusque abutentes, neque debitum stipendum perfolentes a Spiritu Santo in Ecclesiastico inter facios adnumerentur. Ceterum illos non corrigeres, ubi vitis se se mancipaverint, crudelitas eit, & impie-
tas; & qui id fecerit ratione Deo redditus est malorum omnium, que illi patraverint. Heu! nimis etiam corripuntur, cum in nostrum detrimen-
tum peccarent; at cum peccant in Deum, ne
movenerit quidem. Nisi nobis honorem praefite-
rint, scelus eit non ferendum; nisi praefiteriat Deo, ne afficimur quidem. Quandoquidem domini Dei ipsius locum tenent in familie, fervorumque suorum regimine, sumimum illum Dominum imitari debent, eorum labores remunerari, defensus vero spiritu lenitatis corripere: seles & bonos Dei servos, & bonus fervorum dominos gerentes in celis & servi stipendia, & domini coronam invenient.

*Domini,
patribus
familias
justitiam
cum fervi-
bus debeat
exercere.*

Quodnam est scelus heri, vel patris familias, qui
sui oblitus, vel sua abusus potestate, omnemque

divina Providentia subvertens ordinem, fit corruptor eorum quorum dux esse debet, atque Salvator? S. Paulus nequam hyperbole se loqui putabat, i. ad Timotheum, 5. & profecto non loquebatur, cum dicas; si quis fuerit, & maxime domes-
ticon curam non habet, hunc fidem negasse, &
esse infidelibus deteriorio. Pauca sane verba, sed
energetice prolatas, quae sperarent ad morum ve-
nitiorum reformationem plus esse valitura, quam
sermones omnes, si velleris auditoris lectissimis, se-
rio illa meditari. Quod si hoc ajebat Apostolus de
dominiis parum accuratis, & vigilantibus, quid au-
tem de illis, qui scandalo sunt servi, dixisset? Et
si apostolus nomine redarguebat simplicem negligen-
tiam, vel oblivionem eorum, que debet herus,
tamquam Fidelis, domesticus suis; quo nomine il-
lum appellasset, qui tantum abest, ut illis invigilat,
erorumque huiusmodi salutem, cuius, veluti domi-
nus, Deus ratione est redditurus, quod ipse illos
praverit, & proxima causa est reprobationis eorum.
P. Bourdaloue in veris Sermonibus suis sermo-
ne 1. Adventus, qui est de scandalo.

Quam
in re Doe-
mata faci-
dium pra-
beant scia-
vis.

Opus est, o homo nequam, ut servus, qui tibi
adhaeres, & nullo in discrimine habet salutem
suum, dummodo tibi placeat, atque in forumam
suum aliquam ratione provehat; opus est, inquam,
ipsum fieri instrumentum, & confortem iniquita-
tis, ac dociles, si desiderii vestra perturbata fuerint,
aque intratrabili. Si imperas, cave, ne ti
dominetur superbia, neque tantum obedientiam,
quarum indignatio reperientia nobisfime huic
concionis, & fugientis, de quo loquor, debita mem-
orare vetat. Abominabile scandalum, pro quo
centies in te exclamare deberet: *Vt homini illi,*
per quem scandalum venit! Matth. 18. Ve dominio,
qui causa est interitus servorum suorum! Opus est,
christiana mulier, si tamem eo in vivendi genera-
re, quod servas, te adhuc Christianam es profi-
ceris, opus est, pueram hanc, qua tibi ancillatam,
virgunculam, que ab omni yicti suspicione abhor-
ebat, cum se in quam-tradidit servitum, ex te
cognoscere qua eternam ignorare debet: opus est,
illi uni explorata esse flagitia tua, & licet invitam
eorum fieri participem, cum ab illa eam exigis o-
peram, in qua ipsa scelus est obedientia? Deus il-
lami tibi tradens in famulam, te integratis ejus-
dem custodem, præsidiumque statuerat; at illa te-
cum suum innocentem florem amitterit. Dominus tua-
illi debebat esse honestatis, & sapientie schola, at
ibi a te dictis omnem abjecere verecundiam. An-
ima erat bene nata, & virtutibus predata, re-
ficiuntur, ut quod conscientiam illius infelicis nexus tua-
confocari voluit, omnia virtutis levina inter-
mortua sunt, atque deleta. Quid responderem posse
ris Deo, cum illam tibi in judicio produceret tuus
cooperatus sceleribus; cumque illam individuan-
suppliciorum tuorum sociam infernus igitur or-
queri videbis?

Sunt, qui putant, ut sibi melius serviantur, ma-
gnam servorum copiam requiri, quasi ut melius
videres, pluribus, quam duobus oculis indigentes.
Duo tantum brachia, duasque manus nobis natura
largita est ad opus qualibet perficiendum; &
quamvis hi servi fides sint, si nobis plures essent
duobus, sane plures nobis essent impedimento. Hoc
autem pacto nos docet nisi ab ipsa multiplex tri-
butur membrorum nobis, maxime inferiorem numerum
neque nobis servorum numerum augen-
dum esse, ne curas, laboreique nobisfime autem
geamus. Præterquamquod sepe tradere tot domes-
ticon luidini stupidas est; illis jugiter invi-
gilare, nimis sollicitudo; ab illis semper sibi cautele,
affidus timor; bona illorum fidei acquirescere
ultra citiore quam alioquin fieri protulandum,
simplicis; illos vero semper urgere stimulis, adeo
asperum negotium est, ut præflare, sibi met ipsi
famulari, quam hoc preio alienam operam, ac
servitum conduceere. Hinc jure in adiungibili-
nulla non ambisolum torquet magis, quam ma-
gno amicorum, a quibus proditur, numero, ma-
gnaque servorum, a quibus impeditur, multitudi-
ne. Unde inferendum est, pauciores habere servi-
os, prout necessitas finit, prudentiam esse; plures ob-
jectata necesse est afflumere, sive hanc infirmi-
tatis esse ostentationem; objectantem vero multo
se servorum fatigatio sicut id est, ac agro-
tantem imitari, qui eo quod pluribus abundant phar-
macis, plurimaque habet amuleta, ut cum præ vi-
rium examinatione deficiat; aliquo solatio recreetur,
se bene valentibus putat antiferendum. Liber, cui
titulus, *La Conduite du Sage dans les divers etats*
de la vie.

S. Chrysostomo dicamus, cum Deo qui su-
premis est. Dominus vestri saltem agite, quemad-
modum servi vestros vobiscum agere cuperentis.
Debet servus vester in eum venerari auctorita-
tem, quam in ipsum obtinet, etenim quidam
est divina damnationis imago, & emanatio. Vos
ergo multo magis tenemini supremam Dei ipsius
colere autoritatem summa cum obediencia legibus
illius obtemperantes; tandem enim si imago aliquo
est honore digna, quis prototypo debetur honoris?
Si Regis simulacrum in honore habendum est,
multo magis eius persona. Fortasse famulus vestris
nonnisi aliquot fortunę bonis præstat, bonis ve-
to fortunę vel equalis vobis est, vel fortasse su-
perior? At Deus & natura, & divinis perfectio-
nibus suis toto celo, vos, cæteraque creaturas o-
mnem exquirat? Servus vester non est opus ve-
strum; non enim illi efficiant tributus, & fortal-
se fuit, antequam efficiet; Deus vero creavit vos,
ac fecit, quales es; servo modicum sane vidum
proberis, eumque reliquias tantummodo vestris ali-
atis, & levissimam dunitaxit illi mercedem polli-
ceni; at Deus abunde vobis ea suppeditavit, qui-
bus indigens, atque infinita bona vobis in merce-
dem amplissimam preparavit. Vultis nibilominus
ter-

Herus fal-
ter Deo
exire
debet, ut
servos ubi
fervore
cupit.

servum hunc fidem vobis servire servitum cum
zelo, & affectu, cum reverentia, & celeritate;
vos autem quomodo servis Deo, supremo illi Do-
mino, cui omni jure, quod unquam fangi potest
servitutem vestram debet? Quonodo infelix crea-
tura negare potest Deo, Creatori, & Universorum
Dominum; quod ab alio petit, qui sibi inferior non
est nisi in eo, quod in homine minor est haben-
dum in pretio, videlicet in bonis fortuna &c. Pa-
ter le Jeune, Tom. 2. Sermonis hujus argumenti.

Paterfamilias nisi animo sit a terrenis rebus pror-
sus avulso, in omnibus actionibus suis nihil inqui-
rit aliud nisi sua fortunę progressum, suarumque
divitiarum augmentum, quo si usus est, vel præ-
cipua illius cogitatio, nō ille quidem salutis suę non
in vigiliat, neque ad coelestem gloriam meritum ul-
lum acquirit. At miser famulus, qui hoc in mun-
do non aliud lucratur, quam sati arctam alimo-
niam, facile omnes actiones suas ad maiorem Dei
gloriam potest convertere, omniaque divina voluntati
submittere, que illum in hac variari vult con-
ditione, atque singulis diebus sexentas illi occa-
siones aperit exercitare patientis, mortificationis
obedientiz, christiana humiliatis aliarum virtutum;
qua maxime sunt utiles, & necessaria ad
acquriendam salutem, quarum quidem magis com-
moda, feliciorque in terris conditio occasionem,
immo fortasse neque cogitationem, suggeret. Ser-
mo Manuscriptus.

Servi Domini vestris propter Deum servire de-
betis, sed si illis has mente, & propter supremi hu-
ius Domini amorem servieritis, non obedientis do-
mino vestro aliiquid contra Dei voluntatem præci-
piant. Etenim ne vos fallat error, excusat non
eritis, neque coram Deo caribitis culpa dicentes;
verum est, malum eidem illud feci, & malum
esse novi, sed illud facere iustus fu. Herus qui-
dem yester zeternis adjudicabitur supplicis, quod
sobis illud præceperit, vos autem, quod dicto par-
ueritis. Itaque audacter vestram illi denegare de-
betis operam, atque obedientiam, in impudicitia,
in lenociniis, quod imperat vobis, in ultione aliqua
expofenda, vel inferenda iuria. Tunc enim cum
Santo Petro debetis dicere: Justum magis est ho-
minibus obediere, quam Deo? Vel cum milite Israe-
lita, cui Joab regi exercitus imperator dicebat; de-
bebas gladio Abalonem, quem de arbore fulpen-
sum vidisti, transfondere, a me præclarum mercede-
rem relaturus. Licer mille mihi argenti sculos, re-
spondit ille, donares, illum gladio nequamque tran-
siverbarent. Numquid te fate, quid Rex impera-
re? Etiam, atque etiam nobis commendavit, ut
rebellis filii sanguini parceremus, quem tu quidem
vita putas indignum, & qui proculdubio mortem
mereretur, nisi Rex pater illius dominusque noſter
edixisset, ne illi violentias manus auderemus infer-
re. P. le Jeune.

Quot seruos intuemur, qui pro dominis suis fe-
ipsos immolant; qui sepe nequam sunt, & inju-
sti, ut illis placeant, eorumque sceleris imitantur?
Eheu! si pro bono id faceremus, quod pro malo
ipsi faciunt, si tanto amore Deum prosequeremur,
quoniam interior gaudio pertunderemur? Quid autem
seruos impelli, ut hoc pacto operentur? ex-
igua sane merces, & aliquot contemptibiles mina.
Hec merces, ha mina aliquia ne sunt cum gloria;
quam nobis Deus pollicetur vel cum aeternis cru-
ciatibus, quos ministratur, conferendum? Solus ho-
mo dubiam incertamque facit supremam Dei do-
minationem illi obtemperare detrectans: *Solus bona
voluntate sua libera Dei dominum reddit ambiguum.*
Opus ne est, ut nostra voluntas in adeo infelicem
usum convertatur? Omnes Dei servi sumus, divi-
tes, pauperes, nobiles, ignobiles hac in omnes
pares sumus; quicunque sit status noſter, omnes
noſtrum habemus ministerium a sapienti Deo.
nobis traditum, & beatus, qui aliquando fibi dici-
audiet: *Euge serve bone, & fidelis, quia super pauca
justi fidelis, supra multa te confitimus.* Matth. 25.
Effas de sermonis; pro serua quinta post Cineres.

Quamvis familia quadam tot rebelles, indocile-
que spiritus haberet, quot seruos, si heres illi a-
more suum testari noverit, eos ad officium co-
get, suis submittet imperiis, & humiliatim quan-
libet illi optam, quae ex servo peti possit, ob-
tingebit; itaque numquam imperiosa illorum domi-
norum mihi arris sententia, qui meo seruos in
officio continere contendant. Deplorabile est, S.
Ambroſius inquit, herum, qui Christifidelis est,
cum inhumanitate eum excipere seruum & ipsum

Domini
seruos de-
bet ali-
gate.

Christifidele, qui cogitat servi conditionem ne-
ququam obesse, quoniam per gratiam sit frater
ius; ipse enim etiam induitus est JESU CHRI-
STO, particeps est eorumdem Sacramentorum;
eundem habet Patrem Deum; omnes sumus ejus
corporis membra, & licet caput amplissimum
locum obtinet in corpore, & ipsum etiam fese de-
mit, ut pedem sublevet, ubi aliquo laborat in
commodo, & ex ejusdem morbo & ipsum dolore
conficitur. *Autor Anonymus.*

Dici generatio potest: 1. Opera premium non
est familiis nostris, de iporum vivendi ratione
diffidentem offendere, & minus adhuc concepnam
de prava eorum vivendi ratione suspicionem aperi-
re; quia præterquamquod cogitatio hæc eorum
profernit animum, aliquid semper in illis male vo-
luntatis contra dominum iporum resiliuit. 2. Utile
est, ipsos scire, sua vivendi ratione invigilari;
neque ipsos ideo callide suos defectus, & nefaria
consilia contegeret posse, quoniam illi quidem de-
tegantur, hec vero penetrantur; & ita cum persuas-
sum illis in apicum proferri, ac via
eorum delitescere nequamque posse, metus illos in
officio continet. Hanc autem curam, qua actiones
eorum inveſigamus, nequamque illis nostre ef-
fectum diffidentem, vel malam de ipsi obortam su-
spicionem; etenim statim ac putant, sibi nihil sup-
eresse, quod amittere possint, & quidquid illi co-
nentur, numquam suspicionem hanc de herili a-
nimis deleverit, sibi tradunt desperationem, & ne ipsa
in ea ruunt sceleris, quorum fulpitione laborave-
rant. 3. Liquido confat, illis non credere amato-
rem, nisi res suas dominis cordi esse perspexerint;
nisi eorum causam suscepimus, & nisi illatè ipsi
injuria nos punierit. Sufiicit profecto inter eis in-
nocentiam propugnare: at cavendum, ne omnes
eorum contentiones a nobis probentur. Tempus ar-
ripiamus, quo ad examen revocare possimus, utrum
jure, & iuria se laſos putent; eorumque quibus
aures præbeamus, at mentem nostram nequamque
operantur contra ea, que aliunde nostris auribus
accidere possunt. Judices portus esse debemus, quam
patroni, cavedendum est, ne illos peccare nequamque
pote arbitremur: Et male cum amicis ini-
tiam gratian inflingimus, ut protervi famili
infamia patrocinemur. 4. Non est permittendum, ut
servi injuriam inferant illi; neque probanda est li-
cencia, quam arrogant sibi omnibus illudendi; cumque
intellexis aliquem tuorum alium, vim fecisse,
ne expedes donec qui laſus fuerit de servi tui in-
solentia tecum queratur; sed hunc cogere, ut eat
petitum veniam, & si tibi parere detredaverit,
eum leſo trade; etenim simulacrum ipsum in iniuste-
ria sua queri, iniquitatis ejusdem his participes. Su-
ficiat ergo eidem patrocinar, cum penes illum jus
erit, ac illi significare futurum, ut neque in iniuste-
ria meliore te patronum, neque in iniustitia
severiori te judicem inventiat. *Desumptum ex Jan-
ea familia Patriis Corder.*

Domini, ubi seruos electi sunt, debent serio
perpendere, utrum ea illis insint qualitates, que
requiruntur. Satis sollicite naturales qualitates in-
spicimus, fedulo inquirimus, antequam inter famu-
los cooptemus, utrum roburi sint, industria, bene
valentes; eorum oris, corporisque habitum explo-
ramus, & utrum fideles, ac laboris amantes sint,
percontarum. Haud sane vituperanda hæc est dilig-
entia, verum optimus effet, ut eorum mores,
vivendi ratio quareretur; & qua ratione vitam
hacudens traduxerint, utrum sancta Religionis my-
steria didicerint; utrum impi, & protevi sint, &
gladio quoque habitu inquinari. Periūlum enim
vobis esse debet, quo meliores, ac religiosiores
illi fuerint, eo vobis fideliores futuros; nisi enim
Deo reddunt, quod debent, putasse tibi futu-
ros aquores? *Liber cui titulus: Conduite Christiane.*

Si famuli dominis suis tamquam Deo obediens
tenuerit, ut S. Paulus inquit, nonne inde sequitur,
debet dominos sibi cum servis suis gerere, quem
admodum cum hominibus Deus? At Deus primu-
m aeternam hominum familiam suam constitutum
salutem recipit; debet ergo salutari eo uti moni-
to, quod Apostolus tradit: i. ad Timotheum, 5. *Si quis
fuerit, & maxime domesticorum curam non habet,*
fides negavit, & est infidelis deterior. Itaque o Do-
mini, patresfamilias in id unum præcipuis vobis
incumbendum est, ut domesticorum vestrorum egen-
ezza salutis consulatis; vos eorum debetis esse Pa-
idores, quemadmodum plures Sancti Padres loquun-
tur; coram habentibus, ut Christiani hominis mun-
eribus

ibus rite perfungantur, & in domo vestra Deo primum serviantur. *Idem.*

Quoniam Deus supra nos sit toto celo positus, novit tamen potestatem, quam exercet in nos ita temperare, ut nos minime obruit, nihil exigat, quod vires nostras excedat, nequamque libertatem non operatur; sed miram habet in nos indulgentiam, nostros patitur defectus suos cum lenitate, ac patientia, nobisque facilem concedit veniam; tempore suam cum nostra rem insicer; indefinenter providentia sura cura, misericordie subfido, & iungi beneficiorum efflatione nobis iuvgat. Hanc vobis ideam proponere opus est famulis vestris regentibus. *Idem.*

Cum aliquis tibi famulatur, hominem esse non cessat; tempus est frater tuus, eumque teneris diligere, quemadmodum alios homines amas. Hic enim nostrarum amor non luctat, quandoquidem eam tibi magis tui sit, atque ipsedictum ad te, quam homines reliqui, peculialem eorum rationem habere debes, eosque magis, quam ceteros mortales diligere. Dicam amplius, ea dilectione eos debes complecti, que propria ad eum amorem accedit, qui filios tuos diligis; servi eorum tui te sibi patronum, ac patrem elegerunt; parentes suos defuerunt, ut tibi inferuerint; se in brachia tua contulerunt, recuperunt in domos tuas; tu illos excipiis, ac eisdem patris loco esse dignatus es. Deinde familiam tuam fons ingessi; & praesepsum idem, quo filios tuos amare, eorumque curam gare teuberis, te cogit, ut servos tuos amnes, eorum curam geras, licet ordinis sine inferioris. *Idem.*

Si timeri, tibique serviri vis, fieris esto cum servis tuis, neque cum illis passim seremonem infinita. Illi tantum signa reverentiae preferant, quantum in illos tu moderationis. Ubi corripiendi sunt, memento eis iure, neque levem ob causam, & paucis, & quin eadem semper incudem randas ad libidinem tuam explendam, esse corripiendos. Ne infauster, & quecumque sela levis etiam ostenter occatio, ob nugas obscurumures, & quandoquidem tantum honorem affectus es, ut domi ueris divinitatis imago, ne hanc tibi iniuriam inferas, ut per iracundiam impetus leoni potius similes fas: hoc nobis consilium Scriptura supeditat. De servis tuis, quodcumque tibi libitum fuerit, facere potens, si tuum erga ipsos amorem testarus fueris; ac certo iis, benevolentiam, quam illis opportunitate significaveris, aliquippe apud ipsos lenibus usus verbis, illos excitans, eorum fidem nonnunquam commendans, laboribus foliatur afferens, multo maiorem vim habiturum, quam habeat Igitur quisque, impetratio, & injuria illis, quibus servi facile conseruent, & quae aerem verberantes in irritum absunt. *Idem.*

Domini servis suis appendice persolvere conseruent. Mutua est obligatio: leitus quidem labore, operamque suam pollicetus est, dominus vero servos vixit, atque appendendum se erogatum recepit. Reclus induxit ordo, ut servus, quod ipsum pertinet, manere suo diligenter perfungatur; ac domini, qui suo desungi negligunt, se reos statuunt criminis, quod, ut S. Jacobus Apostolus, inquit, Dei itam, ultionemque provocat. Qui igitur servos habet, fideliter illis impensa persolvere, quia ipsorum torqueatis patientem. Ne aliquid ex pacta mercede impinguatis, si quid omiserint, vel erraverint, vel inconsolito, vel fortuito, non data opera, & circa quodcumque scelus. Illis probate, quod pro floribus victu sunt necessaria, alioquin enim omnia sibi licet farta putabunt. Ne dimitatis illos post annum prætextentes malam eorum indolem, vel levem aliquot defectus, nisi furentur, & nefariam vitam traducant; tunc enim minime decet illos ultra domi vestre commorari. *Idem.*

Servorum tuorum infelicitatem miseros laborantibus fer opem, neque iniurias eos dominos, de quibus S. Basilius loquitur, qui in le molles sunt, ac delicati, in famulos vero duri, & crudelis; quibus nulla sufficiunt opes ad ambitionem explanandam, qui necessarium servis vixit dare deterrant, eosque encantare fame, & agitantem deferrant. Herus ille curant fedulam geret, qui vulnerari, quo nonnulli post longum temporis spatium se uti posse timer; sed erga miserum servum, qui vires suas attivit eidem famulatu, qui & ipse homo est, & secundum Dei mentem post filios primum obtinere debet locum, servus, & inexorabilis erit, neque illa umquam miseratione affuetur. Hocine est Christianam charitatem habere? *Idem.*

Veritas est rerum experientia falsi probata, ser-

vos ut plurimum tales esse, qualis dominus, cui example servuant. Hinc inferendum est duplicitate causa hos debere servis suis optimam exemplum præbere; quod domini Lewis, in omnibus actionibus, quæ extirpantur, videtur, vel quæ ad hominum notiones pertinere possunt, adiungere tenentur; sed præter communem hanc obligacionem alteram peculialem habent quatenus domini; eorum quippe famuli ad ipsorum exemplum sibi conformare conseruerunt, & sibi licet putant, quidquid a dominis fieri possunt. Ceterum vero cum non tanta illis adit cognitio, ut dignoscere possint quid sibi imitandum, quidque fugiendum est, sibi vita systema effingunt iuxta exemplar, quod sibi veritatibus ob occurrit, neque aliud melius sibi imitandum proponere possunt, quam quod ipsius Providentia proposuit videatur; ita ut prie Apostolus afferat, Dominus rationem eius reddendam Deo de servorum suorum moribus, ac vivendi ratione, eosque reos esse, quod malum præbentes exemplum famulos tuos nequam efficerint. Ideo eo diligenter ipsi invigilandum est, quod cum domi sua minus caute sibi agendum est, postea it quā in publico, facilius, atque frequenter ea sibi licet volant, quæ servis, qui tunc sibi sunt testes, scandalum afferunt. *Idem.*

Donacione de servis habenda cura incipienda est ex necessario monito, quod prima statim die, quod domum suam ingrediatur, vel simulacrum te ad dicunt servit, tradendum est; ut noverint sibi minus querendam eis mercedem, quam pacificans, ea conditione, cum qua sunt recipiendi; sciant ipsi in domo tua principem herum habendum esse Deum, supremum anverborum Dominum, cujus servitius ceteris quibuscumque rebus est anteferenda; intelligent, ut nihil ex ipsis petiturum, quod de ipsis illius cultui adversetur, ipsos vero nonnulli tribus gravioris operam prestituros, quam si Deum praecoxis amaverint, atque timuerint; ideo hanc tibi meatus esse, ut nullum iurisdictionum, blasphemiam nullam, obscenaque voces, aut vitium, quod Deo simili, dominiq; tua dedecus afferat, pati velis. Verbo, animum, voluntatemque tuam illis adeo explicitis verbis aperire debes, ut agnoscant, quod dominum tuum ingredi, idem est ac scholam adire, a qua virum quodlibet procul debet exulare. *Capitula in libro cuiusdam, Conduite de la vie Christique cap. 5. de Famulorum regime.*

Quod Apostolus inquit de subditis erga Principes, de servis erga dominos est intelligentum, ita ut quemadmodum ille afferit, subditos ex conscientia teneri (ita enim loquitur) suo munere perfungi: Subdit efoe, non solum propter eam, sed etiam propter conscientiam; servi quoque omnino similem contrahunt obligacionem, que efficit, ut licet utrumque officia sint diversa, sit communis obligatio. Itaque quemadmodum inquit illi servos, cum illis obtemperant detrectat, quibus quis est eidem imperandi, cum per negligientiam ipsius eorum bona disperirent, vel cum credidit sibi innuere non perfunditur; hoc ipsum dicendum est de domino stipendiis vel mercede famuli detrectante, vel nullam infirmatis, nullam valetudinis eorum rationem habente, vel eos laboribus opprimeat, vel illis injuriis afferente cum illatum supplicium nequaquam merentur. Hoc duabus verbis Apostolus ad Epobel. 6. docet: Et vos Domini caderem facite illis; & ad Colos. 4. Domini, quod justum est, & equum, servis praestate. Non autem Apostolus eadem servis esse praestanda, quia ab ipsi Domini recipiunt, officia; hoc enim evertet subordinationem, quam institutum Deus, & utroque simile exequaret; veram ait, quemadmodum aquum est; ut, quatenus servi, famulenti, obtemperant, & ea carent, quia ad dominos pertinent, ita aquum pariter est, ut dominii alteris ea adimplant omnia, quia servi se praefitato polliciti sunt. Hic contradicunt est, quo uterque iste mutuo obligat: alter quidem spondet se domino operam, atque obedientiam, quam officia, ac munera sui ratio poscit, praestitum; alter vero promittit se famulo suo victum erogatum, ejusque vita, ac valetudinis rationem habiturum; unde quoddam jus oritur utrinque, quod iustus obligacionem constitut, quia prætermitti non potest sine apertissima iniustitia, & quia vulnus conscientiae inferatur. *Auctor Sermonis in omnia Ethicae Christianae argumenta, Dominik. Tomo 3. Dominica post Epiphaniam.*

Si ea in iniustitia, qua servos tuos opprimis, de illis, mines jus illud negligunt quod impune violas, co- qui cum gitare

inhumanitate debes adesse judicari seriuos ocyus rationem experitum: *Illi* & *vester* Dominus est in celis; *servos ex-* ad Ephel. 6. *Hic* fortassis prohibere potes, ne de illatis conqueratur iniurias; os illis obstruere potes minis, & mezu gravioris supplici, at prohibere minime potes, ne leceras eorum querelas Deus audiatur, ut olim populi sui sub Pharaonis tyrannie gementi clamores exaudit: *Ingenitentes* filii Israël propter opera vociferati sunt, acenditque clamor eorum ad Deum ab operibus, Exod. 2. Esto quidem non audeant queri, & in apertum murmur erumpere, vox oppressionis, qui torquentur, nonne ad Deum usque thronum ascendit? *Idem.*

Si eam inquietum rationem, qua, o homines facti, vellos servos exipisci, nonne iure dicere licet, vos illis quārum præbere causam defendi conditionis sui infelicitatem, qui subiecti fuere dominus imperioso, impotens, falso, non ferendo, qui sexcenti sumi præcipit, falso etiam importune, & quæ omnia facta citius vellet, quam imperata? Eheu! cogitatis dignitatis fortunęque discrimen, quod inter utroque accidit, minime prohibitum, quod minus aliquando vobis dicat Deus, ut servo illi necrum, de quo loquuntur Evangelium Matth. 18. *Non* oportuit, & in misericordia vestra fratrem tuum, eumque cum humanitate exciperem, quandoquidem homo erat, qualis tu, & fortasse major, atque nobis licet quam tu in oculis meis? *Idem.*

Quidnam accidit tero, cuius curam non geris, & quid ab eo ita neglego expectandam est tibi? Fateris non invitum, servum hunc, quin tibi utilis sit, plurimum et contra domi tuarū excidio conferas. Te monuit Sapiens, cum ait, qui nimis cum servo uitio subest, vultus vobis subest vultus Dei. Quarituisse, quo mittendi sunt, ut fulvis elementis imbuantur; ne quod molestum sit vobis, quod respondebo. Quo, inquit, mittendi sunt, at ego inquit cur ad alios mittendi sunt, quam ad vos ipsos, quodquidem illos vobis Deus commendavit? Parabitis vos offici ignominia ipsi Apostolorum officio apud vos perfunget? Verum ad quos confundendum erit, si curam hanc detreditatis? ad tot Ecclesiæ Ministros, qui se beatos putabant, cum in adeo fundum ministerium elegentur? Dicete autem? Ad ipsum me. Utique ad me ipsum, qui in hiis glorias vestram, has animas JESU CHRISTI sauvaginem redemptas excollerat. Alii vacabunt, ut vos ipsos regant, neque deerunt plurimi: hos vero pauperes, qui Deo, & que accepit sunt, ac quidquid in mundo est, sibi ego recipiam. Eorum tunc ero concionator, quomodo nunc veiller sum, vobis relinquam imperandois facultates, mihique afflum onus, vel potius honorem eis supremi Domini voluntatis aperiendi. *Pater Bourdaloue, tomus secundo Quadrageinta, Sermon de spirituali Lætitiate.*

Servi tæpe de ea conquerantur servitute, quæ Servitient, tamquam sue latitutis obstatculo; at falluntur, vita obscura, egena, laboriosa, abjectaque in oculis bonum a fidelibus semper habita fuit tamquam tutissima ad Cœlum via. Qui nati sunt Domini in extremis terrarum oris, atque inter claustra inquirunt, quod pauper domi tua habet: videntur jugem submissum, molestanque mortificationis, & patientis exercitationem, que ubi opportunè impendantur, eorum, qui maxima sanctitatis laude florent, felicitatem constituant. At enim quid illi pati non debent ex procaci domitorum inhumanorum ingenio, & eorum, quibus pueri est illis imperando, laxitia? Verum quidam, ei; graviter potius honoris herus fueris vel proper noxiā indulgentiam, quia ipsum ingenio suo rapi permittit. *Idem.*

Ne cogitatis quidem, o Domini, patresque familias, cum domesticos vestros negligitis; vestra agitur existimat: de domino enim ex servis eius iudicium fertur, neque credi potest vir bonus, qui servos habet flagitios; & profecto hoc prima est cogitatio, que mente subeat. Et sive existimari potest herus servis suis non deterior, cum eos quoque animo ferre videatur? Si sint insolentes, namquid male iudicat, qui domini sui exemplum sequi arbitratur? Si impii, blasphemii, sacrorum contemptores, nonne illi affoler, qualis dominus, talis famulus? Tisi eorum vita impunitur, non enim ambiguit, quo minus ad exemplum eum illi se conformaverint. Et vere non vulgare miraculum est, si boni essent servientes domino, qui numquam vir bonus. Inquit nulla re magis tuam la-

Dominio inter-
est servos
habet be-
nos, &
frugi.

laudes
*les adiut-
tare*
les salutis
operanda
occasione

L I T T O R A
NOI RIFORMATORI
DELLO STUDIO DI PADOVA.

A Vendo veduto per la Fede di Revisione, ed Approvazione del P.
F. Gio. Tommaso Muscheroni Inquisitor General del Santo Offi-
cio di Venezia nel Libro intitolato R. P. Vincentii Houdry e Soc. J.
Biblioteca Concionatorum &c. Tomi 4. in fog. Stampati, non vi esser cosa
alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per Attestato del
Segretario Nostro, niente contro Principi, e buoni costumi, concedia-
mo licenza a Niccolò Coletti Stampator di Venezia, che possa essere stam-
pato, osservando gli ordini in materia di Stampe, e prefentando le
solite Copie alle Pubbliche Librerie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 2. Giugno 1783.

(Andrea Tron Cav. Proc. Rif.

(Niccolò Barbarigo Rif.

(Alvise Contarini 2.º Cav. Proc. Rif.

Registrato in Libro a Carte 84. al Num. 788.

Davidde Marchesini Segr.

Adi 2. Giugno 1783.

Registrato al libro dell'Eccellentiss. Magistrato contro la Bestemmia a

Carte 114.

Andrea Sanfermo Segr.

